

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v tuzemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5 poštni predal 22. telefon 2326. Čekovni račun št 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaj. vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem. vsaka beseda Din 0.50

Štev. 124 • Maribor, sobota, dne 28. oktobra 1939 • Leto XIV

Socializem ni samo stvar delavcev

Zakaj sem socialist? Ker se meni slabo godi, drugim pa dobro? Ker imam jaz šest sto dinarjev mesečnih dohodkov, nekdo drugi pa šest tisoč ali še več?

Ne, — bo odgovoril nekdo, ki je o socializmu že kaj bral v knjigah: Sem socialist, ker sem spoznal, da družabni razvoj nujno vodi v socializem. Kakor je sledil fevdalnemu kapitalistični red, tako mora za kapitalističnim priti socialistični red.

Mora?! Odkod ta gotovost? Znanost ti je ne more dati. Lahko ti razodene neke zakone, po katerih se razvija življenje, ne more ti pa povedati, niti, če boš še jutri živel, niti, da bo zemlja jutri še obstajala.

Družba in gospodarske razmere? To ni nič drugega kakor določen način sodelovanja živih ljudi. Teža načina pa ne določajo niti ne spreminjajo same »razmere«, ampak ga v veliki meri določajo in spreminjajo živi ljudje sami. Može delajo zgodovino.

»Razmere« seveda močno vplivajo na ljudi in na njihovo miselnost. Toliko močneje — kolikor nevednejši so ljudje. Misleč, samostojen človek se pa dvigne nad »vladajoče razmere«, snuje v svojih mislih nekaj novega in dela za nekaj boljšega.

Zakaj sem torej socialist? Ne za to, ker se meni slabo godi, drugim pa dobro, ne zaradi tega, ker verujem, da mora slediti kapitalističnemu redu socializem, ampak, ker hočem, da se kapitalizem, ki je krivičen in za človeštvo škodljiv, nadomesti s pravičnejšo in človeka vrednejšo ureditvijo življenjskih razmer.

To miselnost najdemo že pri samih idejnih utemeljiteljih socializma. Kaj so bili Engels, Marx, Lassale? Ročni delavci? Uboji uradniki? Ne, vsi trije so bili sinovi meščanskih družin. V njih imamo živ dokaz, da socializem ni samo vprašanje želodca in revežev, temveč da je splošen višji etičen ideal človeštva.

Marx je bil sin premožnega advokata, oženil se je s sestro tedanjega pruskega notranjega ministra, imel je vse možnosti, da si uredi udobno meščansko življenje, toda imel je druge ideale in zaradi teh idealov je prišel v pregnanstvo v London, kjer je moral nekoč zastaviti svoj suknič, da si je kupil papirja, in si moral pri sosedih izposoditi denar, da je plačal pogreb svojega edinega ljubljene sina, ki mu je že kot deček umrl. In pri takem pomanjkanju je gladko odklonil dve Bismarckovi ponudbi, ki bi mu zagotovili lepo existenco! In še bolj se je zakopal v delo, mimo katerega svet več ne more.

Kaj je bilo odločilno pri njem? Kaj mu je dajalo moč za dosledno nadaljevanje svojega dela? Moralni odpor proti staremu redu in strastna volja po pravičici. In pri vsakem človeku so ti moralni vzroki merodajni, da se odloči za eno ali za drugo. Vsi ljudje se ne morejo naučiti nacionalne ekonomije in teorije o učevrednosti, pa četudi bi se je naučili, suho znanje še ne vzpodbuja k dejanju. Lahko pa se razgibljejo ljudske množice na spoznanju, da je kapitalizem krivičen in škodljiv za vse človeštvo in da pomeni socializem pravičnejšo in človeka vrednejšo ureditev življenja.

Osnovno bistvo socializma je torej v ideji pravičnosti, v volji po medsebojni pomoči in pravični vzajemnosti, v delu za tako ureditev odnošajev med ljudmi, kakor odgovarja človeški vesti.

Zato pa socializem ni samo stvar delavcev, ampak je vprašanje vsega ljud-

Anglija in vzhod

Debata v angleškem parlamentu o zasedbi Poljske in zadržanju Sovjetske Rusije

V angleškem parlamentu so dne 26. oktobra razpravljali o vzhodnih problemih, to je o turško-anglo-francoski zvezi, o Finski in Poljski ter Rusiji. O poslednjih dveh v zvezi z govorom nemškega zunanjega ministra Ribbentropa.

Govoril je zunanji minister Halifax, ki je dejal, da je Ribbentropov govor najbolj nespreten poskus razrahljati enotnost, ki veže Anglijo in Francijo.

Angleška vlada je zadovoljna, da vlada med Sovjetsko Rusijo in Turčijo tradicionalno prijateljstvo, zlasti sedaj, po sklenitvi turško-anglo-francoskega vojneškega dogovora.

Razmerje med Finsko in Rusijo se da urediti na miren način in ničesar ni, kar bi onemogočalo razumen zaključek rusko-finskih pogajanj.

Glede Poljske je izjavil Halifax, da se bo Anglija trdno držala obvez, ki jih je dala poljski vladi. Angleška vlada nikakor neče in ne more zagovarjati postopanja Sovjetske Rusije napram Poljski, ugotavlja pa, da je Rusija zasedla Poljsko brez vojne napovedi in da bi tega najbrž ne bila storila, ako bi Nemčija ne bila pričela z napadom. Rusija je na Poljskem zasedla tiste pokrajine, ki jih je pri sklepanju versajske mirovne pogodbe priporočil angleški lord Curzon, kot mejo Poljske napram Rusiji.

Chamberlain o položaju

V angleškem parlamentu je uvedena hvalevredna navada, da mora vlada vsak teden poročati o vseh važnih do-

godkih. Poslanci pa imajo pravico stavljati na vlado vprašanja in seveda tudi kritizirati njeno delo. Kaj takega ne pozna niti Francija.

Dne 26. oktobra je govoril Chamberlain o poteku vojnih dogodkov. Iz njegovega govora je posneti, da je bilo doslej sestreljenih pri napadih na angleško obalo okrog 18 bombnikov.

V boju proti podmornicam smatra angleška admiraliteta, da so bili doseženi uspehi, ki upravičujejo upanje, da bo ta grožnja za angleško trgovino končno premagana.

O potopitvi ladij

Chamberlain je navajal tudi številke

Poskus Nemčije, da pridobi Anglijo za boj proti Sovjetski Rusiji

Chamberlain je govoril tudi o Ribbentropovih izjavah v Gdanku. Ribbentrop je hotel prikazati dejstva v napačni luči, kot da bi bila Anglija in ne Nemčija pripravljala vojno. Dejstva so znana in govore dovolj jasno. Anglija je storila vse, da bi se bil ohranil mir. Ribbentrop ima razlog, da skuša valiti krivdo na Anglijo. Kajti znano je, da je baš on zatrjeval Hitlerju do zadnjega trenutka, da Anglija ne pojde v vojno. Ribbentrop je hote ali nehote napačno presojal angleško politiko in značaj angleškega naroda, ki je vajen držati sprejete obveznosti. Ribbentrop vabi Rusijo v križarsko vojno proti angleškemu imperiju. Ko pa je taisti Ribbentrop

o tonaži potopljenih in zaplenjenih ladij. Na odprtem morju se nahaja križarka »Deutschland«, ki je pred dvema tedni potopila angleški parnik »Stonegate«.

Tonaža petih ladij, ki so bile v preteklem tednu potopljene, je znašala 22.715 ton, angleška mornarica pa je v tem času zaplenila ladij s skupno tonažo 28.360 ton.

Nemške podmornice potaplajo ladje brez predhodnega svarila. Med potopljenimi parniki sta vozila angleški parnik »Yorkshire« in francoski parnik »Bretagne« samo žene in otroke in nobene konterbande.

kot nemški poslanik prvič prišel v Anglijo leta 1936, je v nastopnem govoru izjavil, da je Hitler prepričan, da preti Evropi in britanskemu imperiju samo ena nevarnost in to da je nadaljnje razširjanje komunizma. To da bi bila najhujša nesreča vseh nesreč, strašna posebno zato, ker se ljudje te nevarnosti zavedo šele takrat, ko je pozno. Angleški poslanci so se pri teh besedah ponovljenega Ribbentropovega govora smejali. Chamberlain pa je nadaljeval, da Anglija ni hotela nobene zveze proti Sovjetski Rusiji in proti komunizmu, zato tudi ni odgovorila na te ponudbe Nemčije, pač pa sta se sporazumeli Nemčija in Sovjetska Rusija.

Sovjetska Rusija ne prizna pomorske blokade

Sporočilo Angliji.

Sovjetska vlada je sporočila angleški vladi, da ne prizna blokade, ki jo je proglasila angleška vlada na morju za prevoz goriva, kruha, papirja, masla, sladkorja, bombaža in volne, ker taka blokada ogroža življenje neoboroženega civilnega prebivalstva, kot ga ogrožajo napadi iz zraka.

Ruska vlada zato ne bo upoštevala note angleške vlade od 6. oktobra in 11. septembra, ampak bo v vsakem konkretnem primeru zahtevala od angleške vlade odškodnino za tovor in posadko ruskih ladij.

Bolgarska vlada je razoustila sobranje

Nove volitve so razpisane.

Nova vlada je določila sejo sobranja na 28. t. m. Namesto sklicanja seje je pa vlada razpustila sobranje ter razpisala nove volitve, ki se bodo vršile po raznih okrožjih v dneh 21. januarja in 28. januarja.

Politični krogi so presenečeni, vlada pa pravi, da bi dosežanja zbornica ne bila sposobna vezati dela med zakonodajo in administracijo države.

stva. Zato pa tudi prehaja čez ozke nacionalne ograje, ker rešuje življenjska vprašanja vsega človeštva. In prav za to, ker je socializem visoko etično gibanje, je razumljivo, da ravno kulturno in civilizacijsko najbolj razviti in moralno najvišje stoječi narodi — veliki in mali — čimdalje bolj sprejemajo njegova načela in ideale.

Iz teh nasprotij se kaj lahko izcimijo resnejši zapletljaji med Anglijo in Sovjetsko Rusijo.

Zasedba Vilne po litvanski armadi se še ni izvršila

ker je Sovjetska Rusija sporočila, da se mora izročitev mesta odgoditi za nedoločen čas. Po nekaterih vesteh je bila izročitev Vilne odgodena radi uporov Poljakov v Vilni, po drugih vesteh pa so Rusi odgodili izročitev mesta, ker še niso popolnoma končana pogajanja med Litvo in Sovjetsko Rusijo.

Finska čuva svojo neodvisnost

Finske luke zavarovane z minami.

Po nalogu finske vlade je položila mornarica v finskih vodah vzdolž vse južne finske obale mine, da se na ta način zavaruje proti eventualnim presenečenjem. Dostop na Finsko ozemlje z morja je mogoč samo skozi tri ožine.

Finska si želi mirne rešitve vseh spornih vprašanj in je prepričana, da bodo pogajanja s Sovjetsko Rusijo končno le ugodno zaključena. Te dni se bo sestal tudi parlament, ki bo razpravljal o finsko-ruskih pogajanjih, ker vlada neče sama odločiti o pogajanjih in zadržanju napram Rusiji.

Parlament bo razpravljala tudi o predlogu vlade, da vlada oziroma vojno ministrstvo lahko takoj razpolaga s fondom, ki je bil določen za utrditev Aalandski otokov.

Poljsko-nemška — gubernija

Nemški minister dr. Frank guverner, dr. Seyss-Inquart njegov namestnik.

Nemška vlada je sklenila uvesti na zasedenem ozemlju Poljske gubernijalni režim. Za gubernatorja je bil določen nemški minister dr. Frank, za njegovega namestnika pa nekdanji predsednik avstrijske nacistične vlade pred prevratom dr. Seyss-Inquart. Gubernator bo imel pravico objavljati uredbe z zakonsko močjo, na poljskem ozemlju se bo uvedel režim, kot je uveden v Nemčiji, stroške pa bo plačalo prebivalstvo.

Iz držav, v katerih žive nemške manjšine, prihajajo vesti, da so Nemci protivno nameravani preseliti v rajh. Mnogo Nemcev se sklicuje na to, da so se že naturalizirali, ali pa na to, da so bili stariši mešane narodnosti.

Samo 1 odstotek poviška prispevka za Delavsko zbornico v Sloveniji. V št. 122 Vašega lista z dne 24. oktobra 1939 ste priobčili na prvi strani pod naslovom »Samo 1 odstotek poviška prispevka za Delavsko zbornico v Sloveniji«, da zahteva novoimenovana uprava za kritje povečanih izdatkov za novo nastavljeno osebje 1 odstotek poviška prispevka. Z ozirom na to notico Vas pozivamo, da v smislu čl. 26 in 27 zakona o tisku priobčite v naslednji številki Vašega lista sledeč popravek: »Ni res, da bi novoimenovana uprava Delavske zbornice za Slovenijo zahtevala 1 odstotek poviška prispevka. Res je, da je bil stavljen na seji Centralnega tajništva predlog za povišanje prispevka za delavske zbornice za 1 promile in da je bil ta predlog odklonjen, ker je proti njemu glasoval zastopnik Delavske zbornice v Ljubljani. Ni res, da potrebuje Delavska zbornica v Ljubljani za kritje povečanih izdatkov za novo nastavljeno osebje povišanega prispevka. Res je, da bo krila vse svoje izdatke iz rednega proračuna. — Delavska zbornica v Ljubljani: Predsednik: Viktor Kozamernik, l. r. Tajnik: Andrej Hafner, l. r.

Pred nemško ofenzivo na zapadu?

Premikanje čet.

Z zapadnega bojišča poročajo tako Francozi, kakor tudi Nemci, da ni nobenih večjih bojnih podvigov. Nemci dodajajo, da so odbili nek francoski napad 12 km zapadno od Völklingna.

Francosko poročilo pa javlja, da je opaziti za nemško fronto veliko premikanje čet in da ni izključeno, da bodo poskušali Nemci izvesti ponovno kakšen večji napad na odseku vzhodno od Mozele, kjer so napadli že 16. oktobra.

Angleška izvidniška letala nad Nemčijo

Angleška izvidniška letala so te dni izvršila več izvidniških poletov nad Nemčijo in preletela tudi Berlin, Ham-

burg in Magdeburg. Radi teh poletov je hamburška radio postaja prekinila z oddajo sredi Ribbentropovega govora, ker je bil dan protiletalski alarm.

Način boja na morju

Nemški poslanik v Kodanju je opozoril danskega zunanjega ministra na nevarnost potovanja z angleškimi in francoskimi ladjami, ker bodo nemške ladje odlejte potopile vsak parnik, ki ga bodo zalotile. Nevarnosti bodo izpostavljene tudi vse ladje, ki potujejo iz nevtralnih držav in plujejo ponoči z ugaslo lučjo, ker se jih bo smatralo za sovražne ladje in jih uničilo.

Zveza prednjeazijskih držav

Turčija, Irak, Iran in Afganistan se posvetujejo.

Na predlog turške vlade je bila sklicana konferenca zunanjih ministrov prednjeazijske zveze, ki je bila sklenjena leta 1937 in ki jo tvorijo: Turčija, Irak, Iran in Afganistan. Konferenca bo sklepala o obrambnih ukrepih, ki jih bodo podvzele te države v svrhu svoje zaščite.

Po francoskih vesteh je Turčija zbrala 300.000 mož svoje vojske na vzhodni

meji, ker baje sovjetsko-armenska republika zahteva, da ji Turčija odstopi del ozemlja in mesti Kars in Ardahan, ki sta bili svojčas v posesti Armenske sovjetske republike. V Ankari je opaziti veliko zaskrbljenost, vendar pa politični krogi računajo, da ne bo prišlo do hujših sporov med Turčijo in Sovjetsko Rusijo.

Roosevelt v boju za spremembo nevtralnega zakona

Ameriški senat bo osvojil Rooseveltovo stališče.

Mednarodni politični dogodki se bolj in bolj razvijajo tako, da bodo prej ali slej tangirani tudi interesi Zedinjenih držav. Roosevelt se je vrnil iz Hideparka v Washington, kjer bo čakal na rezultat glasovanja v parlamentu o spremembi nevtralnega zakona.

Demokratski senator Johnson je stavil v ameriškem senatu dodatek k predlogu zakona o nevtralnosti, ki predvideva omejitev pravic predsednika Roo-

selveta, ki ga je pa senat z 61 proti 26 glasovom odklonil. Tudi drugi predlog istega senatorja za omejitev pravic senata je bil z 57 proti 14 glasovi zavrnjen. Izgleda, da bo stališče Roosevelta v ameriškem senatu prodrlo.

Verjetno je, da se bo nevtralnostni zakon izpremenil v pravcu, da bodo Zedinjene države dobavljale orožje zahodnim demokracijam.

Nevtralnost

Še v nobeni vojni ni želelo toliko držav ostati nevtralnih kakor v tej. Različne so okolščine, ki nevtralnost opravičujejo ali pa ne. Pretepaški fant nabije vse fante, ki se ne marajo pretepati. Če pa se ti postavijo in pravijo, le loti se nas, pa ti pokažemo, kje moli pest iz rokava, tedaj bo tudi pretepaški fant pomislil na konec pretepa in se ustrašil. V takem položaju so male države vedno in če niso na mestu, jih lahko močnejše pobašejo v svojo vrečo drugo za drugo. Nevtralnost je lepa beseda, znači miroljubnost. Beseda bi bila idealna, če bi jo spoštovali vsi. Toda tudi nevtralnost morajo razumeti državljani, kakor pravi vseučilišni profesor dr. Mihael Ilič v svoji reviji »Napred«. Po njegovem mnenju mora biti javno mnenje obveščeno o vseh dogodkih in vzrokih, zakaj je ta ali ona država nevtralna. Vse države morajo biti odločne, da pojasnijo vzroke in da tudi opozarjajo na posledice. V ta namen je potrebna svoboda tiska in besede. Javno mnenje nevtralnih držav mora biti mobilizirano povsod, pa ne bo presenečen, ne bo dvoma, ne bo strahu. Ena nevtralna država je slaba, deset jih je desetkrat močnejših. Če

poznajo dogodke, če si ustvarijo javno mnenje na podlagi spoznanja, so nepremagljive trdnjave, ki se jih nihče ne bo lotil. Nevtralnost je torej duhovna pripravljenost, ki se ji pa nikdar ne sme mašiti misli in ust.

Pri pokrajinskih volitvah v Kanadi so po dosedanjih poročilih zmagali liberalci, ki so pridobili 50 novih mandatov. Kanadska liberalna stranka se je izjavila za podpiranje Anglije v tej vojni.

Japonska želi sporazum s Sovjetsko Rusijo, prav tako pa tudi dobre odnose s Francijo in Anglijo, dalje z Nemčijo, Italijo in Zedinjenimi državami. Japonska se ne bo vtikala v evropske zadeve, glede Rusije pa pravijo v Tokiu, da pakt proti kominterni ne mora biti razlog, da bi se ne zboljšali odnosi in dosegel sporazum.

Doma in po svetu

V desetih letih smo že pozabili, kakšna je načelna politika. Nihče ne reče tega, mnogo jih pa dela tako. Ljudje misli, samo še, kako bi z zvijačo ali zvezami prišli do vpliva, Vedno je nad njimi moralni ali krušni teror, ki mu sledi še duhovna in načelna zmedenost, pa je konec programov in načel. Kdo da več, postane zadnja lozinka.

Deputacija svobodnih strokovnih organizacij v Beogradu sprejeta. V zmislu sklepa svobodnih strokovnih organizacij (Strok. kom., JSZ in NSZ) so bili zastopniki teh organizacij poslani v Beograd, da predložijo zahteve organizacij resornim ministrom, tako glede socialno-političnih ustanov kakor tudi glede svobode delovanja strokovnih organizacij. Deputacija je bila sprejeta v sredo. Minister je obljubil, da prouči predložene predloge ter da jih bo po možnosti in predurku upošteval.

Kandidati na področju banovine Hrvatske. Vladina koalicija gre v volitve z enotnimi listami. Na Hrvatskem bo postavljenih 10 Mačkovih kandidatov, 2 kandidata samostojnih demokratov in 1 kandidat JRZ.

Konferenca jugoslovanskega episkopata se je sestala v Zagrebu v torek, dne 24. t. m. Konferenca se udeležuje 16 škofov in papeški legat E. Felici. Predseduje zagrebški nadškof dr. Stepinac. Konferenca ima cerkvenopolitični značaj. Železniški potniški promet bo z novim voznim redom, ki bo stopil v veljavo dne 28. t. m. v Sloveniji, znatno omejen. Ukinjenih bo okrog 70 osebnih in mešanih vlakov.

Glede izplačila plač našim delavcem v Nemčiji je bil sklenjen dogovor, da se izvrši prenos zaslužkov naših delavcev (okoli 15.000), večinoma iz Hrvaške, na tale način: 1. Zaslužki se prenesejo na klirinški račun med obema državama (to je naša država mora izplačati zaslužek); 2. vsi delavci, ki so bili zaposleni do 10. septembra t. l. v Nemčiji, morejo poslati rodbini vsak teden do 40 marik; 3. oni delavci, ki so vstopili v posel po 10. septembrom t. l., pa smejo pošiljati denar samo tisti, ki so sprejeli delo potom posredovanja ministra dela; 4. denar se more nakazovati po bankah ali poštah.

Kontrola nad izvozom dividend za tujce. Finančni minister je izdal naredbo o kontroli dividend, ki se izplačujejo v inozemstvu. Do 30. t. m. morajo prijaviti vse delniške družbe tuje lastnike delnic po stanju 1919, 1925, 1930 in 1938. Dividende se smejo izplačevati v inozemstvo le z dovoljenjem devizne direkcije, pa naj se izvrši doma ali v tujini. S tem se preprečijo dosedanje špekulacije, niso pa izključene še druge metode, kakor preplačila surovim, da si špekulanti pridobijo zunaj svobodne devize. — Naredba bo omogočila tudi kontrolo nad tujim kapitalom.

Grčija pozdravlja turško-angleško-francoski pakt. Grški tisk obširno razpravlja o turško-angleško-francoski zvezi, ki bo znatno pripomogla, da bo Balkan ostal nevtralen. Balkanske države so odstranile vsa medsebojna nesoglasja in žive tudi z velesilami v najboljših odnosih.

Pogodba o prijateljstvu med Grčijo in Italijo, ki je potekla koncem prejšnjega meseca, je bila zopet podaljšana.

Trije rumunski obmejni stražniki ubiti. Na rumunsko-bolgarski meji so po poročilih iz Bukarešte bolgarski komitaši prekoračili mejo, radi česar je prišlo do streljanja med rumunskimi obmejnimi organi in komitaši. Ubiti so so bili trije rumunski obmejni stražniki.

V mestih ob francosko-italijanski meji so ukinili ponočne zatemnitve, kar znači, da Francija veruje, da bo Italija ostala nevtralna. Obnovljen je bil tudi tranzitni promet med obema državama.

Vesti, da bo Nemčija kršila holandsko nevtralnost, ki so se razširile zlasti po ameriškem tisku, holandski tisk zavrača in pravi, da so brez vsake podlage.

Češki list v Londonu. Dr. Edvard Beneš, bivši predsednik čehoslovaške republike, je pričel izdajati v Londonu tednik »Čehoslovaška v Londonu«.

Papež protestira v Berlinu, ker so Nemci na Poljskem okupirali 117 katoliških poslopij in 211 cerkva, omejili delavnost sedmih škofov ter aretirali 193 redovnikov. Vatikan grozi, da objavi dokumente, če bo Nemčija protest ignorirala.

Za čefa koloniziranja preseljenih Nemcev, ki se vračajo iz tujih držav v Nemčijo, je Hitler imenoval vodjo nemškega Gestapo, Himmlerja.

Prehranbene karte za živino v Nemčiji. V Nemčiji so odredili, da se tudi za živino, prašiče, konje in krave izdajajo nakaznice za prehranjevanje živine. Odredba stopi v veljavo dne 1. novembra t. l.

Nemški tisk proti pristranosti nevtralnega tiska. Nemški »Völkischer Beobachter« napada švicarske, belgijske, holandske in skandinavске liste, da poročajo pristransko o dogodkih. —

Vesti o vrnitvi Klajpede niso resnične in jih zanikajo celo v Kovnu s primobom, da Litva ni zahtevala vrnitve Klajpede od Nemčije.

Ruska poljedelska delegacija, ki jo vodi komisar Temosijenov, je te dni prispela v Berlin, kjer se bodo nadaljevala trgovinska pogajanja med Nemčijo in Rusijo.

Sovjetska poslanica v Stokholmu, Kolontajeva, je bila pozvana v Moskvo, da poroča o poteku sestanka poglavarjev nordijskih držav.

Nemški poslanik von Papan, ki je bil, kakor smo poročali, po neuspehih pogajanjih med Turčijo in Sovjetsko Rusijo poklican v Berlin, se je te dni zopet vrnil v Ankaru.

Rooseveltovo govor, ki je bil napovedan ob priliki obletnice premirja v svetovni vojni dne 11. novembra, je odpovedan.

Atentat na Leva Trockega je preprečila mehiška policija, ker je pravočasno aretirala nekega Barrahina, ki je rodom Španec, ko se je hotel vtihotapiti v hišo, kjer stanuje Lev Trocki, z namenom, da izvrši nanj atentat.

K pretepu na zagrebškem vseučilišču. Pretep med levicariji in nacionalističnimi desničarji, dne 24. t. m. je imel za posledico štiri ranjence. Razbite je bilo mnogo oprav. Policija je nekaj študentov zaprla. Študenti naj bi vedeli, da sta pest in revolver nekaj drugega kakor načela, o katerih lahko tudi mirno in pametno razpravljamo.

Po dva dinarja od železniškega praga je zaslužila družba za izvoz železniških pragov bivšega ministra dr. Ulmanskega, ki je imela monopol za izvoz železniških pragov v Nemčijo. Sedaj ji je ta monopol ukinjen.

Zane Grey:

26

Mož iz gozda

»Bo, Tebi se ljubi jesti?« je vzkliknila. »Emešno, zakaj pa ne«, je odvrnila praktična mladenka. »Saj boš tudi Ti jedla, pa če bi ti morala grizljaje s silo tiščati v usta. Le kje imaš pamet, Nel? On sam je rekel, da morava jesti. To se pravi, da bodo najine telesne sile morale vzdržati še težko preskušnjo... Hura — to je vendar sijajno — kakor v romanu! Ta nepričakovani — no, saj izgleda kakor kakšen princ, ki se je spremenil v lovca! — Dolga nočna vožnja v poštnem vozu — napad — boj — beg — divja ježa v sedlu — gozdovi, taborni ogenj in pusti prepadi — zasledovanje — skrivališče v gozdu in potem zopet jezdit, jezdit ter jezdit — nato pa zdravi na varnem na farmi. Seveda se zaljubi v mene do blaznosti — ne, v tebe, kajti jaz bom raje ostala zvesta svojemu ljubčku iz Las Vegasa.«

»Norica, bodi tiho! Bo, reci mi, ali se res ne bojiš?«

»Bojim! Smrtni strah me prešinja. Toda ako dekleta z zapada lahko vzdrže, zakaj bi pa me ne. Mene ne bo posekalo nobeno dekletje z zapada.«

Pri teh besedah se je Helen spomnila junaške vloge, v kateri se je često videla v sanjah; nehote se je morala sedaj sama sebe sramovati, obenem pa je bila ponosna na svojo malo sestro.

»Bo, Bogu bodi hvala, da sem te vzela s seboj!« je vzkliknila Helen nebrzdano. »Jedla bom in če se

zadušim poleg.« Pri tem je ugotovila, da je bila v resnici lačna; med tem ko je jedla, je gledala skozi okno voza, zdaj na eni, zdaj na drugi strani. Okni sta bili nezastekleni, tako da je pihala v voz hladna nočna sapa. Že zdavnaj je zašlo sonce. Na zapadu, kjer se je vlekla ostra črna črta obzorja v neskočno daljavo, je bilo nebo kakor od čistega zlata, višje gori pa se je temnilo rumeno in modro. Zvezde so se prikazale, sprva bledikaste in medle, počasi pa so postajale vedno svetlejšje. Zemlja je izgledala gola in prostrana kot mirno morje. Veter je donal čudovit vonj, za Helen tuj in nov, ljubek, oster in čist; obenem pa je postalo tako mrzlo, da so je otrpili prsti.

»Čula sem tuliti neko zver«, je rekla Bo nenadoma; glavico sklonjeno postrani, je prisluhnila.

Toda Helen ni čula ničesar drugega kot enakomerno udarjanje kopit, rožljanje verig, škripanje in ječanje starega voza in tu in tam tihe glasove mož, ki so sedeli na kozlu.

Ko sta dekleti potolažili lakoto in žejo, se je spustila že črna noč. Pokrili sta se s plašči, se primaknili tesno druga k drugo v kot voza in se skoro šepetaje pogovarjali. Helen ni vedela kaj povedati, zato pa je bila Bo tembolj zgovorna.

»Tu se pa že vse nehal«, je rekla naenkrat po daljšem presledku. »Kje pa sva, Nel? Ti možje tu zunaj so mormoni. Mogoče nas hočejo odpeljati!«

»Dale ni mormon«, je odvrnila Helen.

»Kako pa to veš?«

»Spoznala sem to po načinu, kako je govoril s svojimi prijatelji.«

»Ako bi le ne bila taka tema. Podnevi se ne bo-

jim moških... Nel, ali si že kdaj videla moškega, ki bi bil tak sijajen dečko? Kako so ga že klicali? Milt — Milt Dale. Rekel je, da živi v gozdovih. Ako bi se ne bila zaljubila v tistega cowboya, ki me je nagovoril — potem bi bilo sedaj pri kraju z menoj.«

Po kratkem molku je zašepetala Bo čisto nepričakovano: »Rada bi vedela, ali nam je Harve Riggs za petami?«

»Seveda«, je vzkliknila Helen brezupno.

»Naj se čuva. Da, Helen, on še ni — še ni — kako je že rekel stric Al? — kapiral. Pač pa jaz, na to se lahko zaneseš.«

»Kapiral! Kaj misliš s tem, Bo?«

»Mislim, da se ta dolgolasi teleban v resnici ne zaveda nevarnosti. Toda jaz sem to takoj občutila. Nenadoma se mi je posvetilo. Dale ga ni niti za hip smatral za resnega.«

»Riggs se bo pojavil pri stricu Alu, kakor je dvakrat dve štiri.«

»Naj le pride«, je odvrnila Bo zaničljivo. »Nel, le nikar si ne beli glave radi nje. Stavim kaj, da so ti tu zunaj vsi od prvega do zadnjega v resnici možje. Jaz bi za nič na svetu ne marala biti v Harve Riggsovi koži.«

Potem je čeblljala Bo o svojem stricu in njegovi nesrečni boleznii, nato je zopet preskočila nazaj k svojim ljubim doma, ki se je zdelo, da žive sedaj čisto na drugem koncu sveta, nazadnje pa jo je tako prevzelo, da je bila na mah čisto skrušena in pričela je jokati; naslonila se je Heleni na ramo in zaspala.

(Dalje prihodnjaj.)

Iz naših krajev

TRBOVLJE

Veličasten pogreb s. Sitterja

V četrtek, dne 26. oktobra popoldne se je vršil v Trbovljah veličasten pogreb umrlega bivšega prvega socialističnega župana s. Ignaca Sitterja.

Klub silnemu dežju, ki je padal ves dan, popolne celo pomešan s snegom, se je zbralo ob uri pogreba pred hišo žalosti par tisoč sodrugov, prijateljev in znancev pokojnika iz Trbovelj, Hrastnika in Zagorja, zastopani pa so bili tudi Ljubljana, Maribor, Sevnica i. dr. Združeni delavski pevski zbori »Vzajemnosti« iz Trbovelj in Hrastnika so mu pred hišo zapeli v zadnje slovo, nakar se je razvil ogromen spreved s trboveljsko rudarsko godbo in gasilci.

Pred krsto so nosili številne vence delavskih organizacij z rdečimi trakovi, veliko pa jih je bilo položenih na voz s krsto.

Na cesti, po kateri se je vil spreved, so ponekod stale večje skupine ljudi v špalirju. Lastniki lokalov pa so zaprli trgovine in delavnice. Trgovina v »Delavskem domu«, za čigar gradnjo si je pridobil pokojnik neverenljiv zaslug, je bila zaprta ves dan.

Na pokopališču so se zgrnile množice pogrebcev okrog groba. Kot prvi se je poslovil od pokojnika v imenu občinskega kluba in trboveljskih delavskih organizacij s. Murn. omenjajoč zasluge pokojnika za delavsko doživetje, za občino ter njene revne občane. Nato je spregovoril s. Čobal, ki je bil učitelj pokojnemu s. Sitterju v delavskem gibanju. Orisal je potek življenja borca in človeka mehkega srca in neizmerne požrtvovalnosti, ki je bil v delavskem gibanju vedno na mestu, kadarkoli ga je delavstvo pozvalo. V prisrčnih besedah se je poslovil od pokojnika hrastniški župan s. Malovrh, potem v imenu lovecv s. Tržan in končno v imenu socialističnega gibanja s. Eržen. Nato so ponovno zapeli združeni pevski zbori, godba je zaigrala in na krsto so padle prve težke grude.

I. državna deška ljudska šola priredi v nedeljo, dne 5. novembra ob 3. uri popoldne v III. razredu roditeljski sestanek vseh staršev, katerih otroci hodijo v to šolo. Starši, udeležite se tega sestanka prav vsi, brez izjeme!

ST. VID NAD LJUBLJANO

Redukcija tudi v tovarni Ber-Hribernik. V sled kritičnega mednarodnega položaja, ki je z vojno nastal v Evropi, je s tem več ali manj prizadeto tudi naše delavstvo v Jugoslaviji, zlasti pa industrijsko delavstvo v Sloveniji. Nekatero tovarne, ki morajo uvažati surovine, so prizadete radi raznih ovir, ki so nastale z blokado, deloma pa tudi radi pomanjkanja potrebnih deviz; nekatere tovarne pa tudi same ne kažejo mnogo interesa, da bi si nabavile potrebne surovine, dokler se ne razčisti mednarodni položaj. Posledice teh nedostatkov pa zadenejo predvsem delavstvo, ker se vsak zastonj v gospodarstvu skuša zvaliti na rame delavcev. — Tudi v tovarni Ber-Hribernik je bilo odpuščenih več delavcev in delavk, širijo pa se vesti, da teh redukcij še ni konec. Na račun teh redukcij se sliši različne kritike in je seveda težko presoditi, v kolikor je bila redukcija pravilno izvršena. Pri redukciji bi se moralo vpoštevati gmotno stanje prizadetih delavcev, ker je jasno, da najhujše trpi tisti delavec, ki je navezan izključno le na svoj zaslužek. Uvaževati pa bi bilo treba gospodarske in družinske razmere tudi pri onih prizadetih delavcih, ki posedujejo morda majhno baido in vrt, ki je pa obremenjena z raznimi hipotekami itd. Često je zaposleno tudi žena majhnega obrtnika, ki ne more izhajati in je pogosto baš žena ona, ki preživlja družino, čeprav je njen mož samostojen mojster oz. majhen obrtnik. Ob redukcijah pa se navadno ne preišče dovolj gospodarske razmere prizadetih, zato se na ta način često zgodijo hude krivice. Vsa ta vprašanja je mogoče pravilno rešiti le v onih obratih, kjer je delavstvo organizirano v svojih svobodnih strokovnih organizacijah in ima tudi pravilno izvoljene zaupnike. Organizirano delavstvo skuša lajšati bremena na ta način, da se skrajša delovni čas in s tem omogoči skromen zaslužek vsem zaslužka potrebnim delavcem. V obratih, kjer postojajo svobodne strokovne organizacije, si delavstvo skuša tudi zboljšati socialni položaj, zato bi bilo želeli, da se tega v polni meri zaveda tudi delavstvo pri nas in se oklene svoje strokovne organizacije, ki ga bo ščitila.

D-r.
Neredno dostavljanje našega lista je med naročniki v St. Vidu in okolici vzbudilo upravičeno ogorčenje. Pošta dostavlja po en dan pozneje »Delavsko Politiko« kakor bi jo na naročniki morali sicer prejemati. Sporočamo vsem cenil. naročnikom, da naša uprava redno oddaja list na pošto in je vzrok nerednega dostavljanja lista iskati izključno na pošti. — Uprava našega lista je podvzela potrebne korake, da se bodo ti nedostaki odpravili. Vse naročnike pa prosimo, da nam potem našega poverjenstva tudi v bodoče takoj javijo, če ne bodo v redu prejemali »Delavske Politike«.

JESENICE

Zvočni kino Radio predvaja v soboto in nedeljo ob 8. uri zvečer (v nedeljo tudi ob 3. uri pop.) vefilim »Potepušček« s Szöke Szakalom v glavni vlogi. Med dodatki tudi Univerzum zvočni tednik. — Sledi poljski vefilim »Junaki Sibirije«.

RUŠE

Odkritje spomenika žrtvam dela na ruškem pokopališču se bo vršilo v nedeljo, dne 29. oktobra ob 15. uri pop. Delavstvo vabimo k udeležbi!

LJUBLJANA

Avtomobilsko garažo gradi Delavska zbornica. V št. 122 Vašega lista z dne 24. oktobra 1939 ste priobčili na tretji strani pod naslovom »Avtomobilsko garažo gradi Delavska zbornica« notico, da gradi Delavska zbornica na dvorišču svoje palače na Miklošičevi cesti avtomobilsko garažo. Z ozirom na to notico Vas pozivamo, da v smislu čl. 26 in 27 zakona o tisku priobčite v naslednji številki Vašega lista naslednji popravek: »Ni res, da bi Delavska zbornica na dvorišču svoje palače na Miklošičevi cesti gradila avtomobilsko garažo. Res je, da gradi avtomobilsko garažo na dvorišču palače Delavske zbornice na Miklošičevi cesti na svoje stroške Zveza združenih delavcev. — Delavska zbornica v Ljubljani: Predsednik Viktor Kozamernik, l. r. Tajnik: Andrej Hauner, l. r.

MARIBOR

Mestna občina posodi Prosvetni zvezi za nakup zemljišča za pomožno radijsko oddajno postajo okrog 400.000 din brezobrestno za dobo petih let

Občinski svet je na svoji seji dne 12. oktobra 1939 sklenil, da posodi katoliški Prosvetni zvezi v Ljubljani, ki je lastnica ljubljanske radio oddajne postaje, denar za nakup zemljišča na Teznu, v svrhu zgraditve pomožne oddajne postaje.

Za nakup pride v poštev 20.000 kvadratnih metrov zemljišča, last treh posestnikov, ki ga prodajo po din 18 do din 20 za kvadratni meter. Kupna cena znaša okrog 400.000 dinarjev, ki jih bo mestna občina posodila Prosvetni zvezi izven okvira proračuna, iz tekočih sredstev mestne blagajne, brezobrestno, proti odplačilu v enakih četrtletnih obrokih, na dobo petih let.

Kakor znano, imamo v naši državi tri radijske oddajne postaje. Vse tri postaje so bile do nedavna v privatnih rokah. Lastniki beograjske in zagrebške radio oddajne postaje so letos morali predati oddajne naprave državi.

V železniški delavnici bodo zopet praznovali. Med železniškimi delavci v tukajšnji delavnici je zavladalo te dni silno razburjenje, ko je bilo razglašeno, da se zopet praznovanje s praznovanjem, ki se bo vršilo v nedeljo, dne 29. oktobra ob 15. uri na pokopališču v Rušah. Skupni odhod bo s Koroškega kolodvora ob 13.46 uri. Vožnja je nedeljska — torej polovična! Pridite vsi! K. M. O.

Pregledovanje podstrešij. Ob priliki pregledovanja podstrešij so komisije ugotovile, da nekateri stanovalci najemniki nimajo na razpolago kleti oz. prostora, kjer bi lahko shranili predmete, ki se običajno shranjujejo po podstrešjih, a je sedaj to prepovedano. Zato se pozivajo vsi hišni posestniki, ki svojim najemnikom dosedaj še niso nakazali potrebnih prostorov, da to store čimprej. Nato se opozarja izrecno vsi oni hišni posestniki, ki svoje kleti oddajajo posebej v najem.

Zatvoritev starega mestnega pokopališča. Mestno poglavarstvo sporoča: Mestni svet mariborski je z odločbo a dne 6. 2. 1914 odredil zatvoritev pokopališča. Končna odstranitev vseh spomenikov, križev, ograj itd. pa bi se morala izvršiti po 40 letih. Mestni svet si je takrat pridržal pravico, da končno opustitev pokopališča lahko odredi tudi v prejšnjem terminu. Te pravice se je mestni svet mariborski iz sanitarnih, posebno pa iz regulacijskih ozirov tudi poslužil ter v seji dne 6. 12. 1923 skrajšal rok do 1. 1. 1940. Ker je ta sklep pravomočen in končnoveljavno potrjen od banke uprave, se mora pokopališče s 1. 1. 1940 končno opustiti, to se pravi, da s tem terminom prenehajo vse pravice privatnikov na tem pokopališču in da se po tem terminu odstranijo vsi spomeniki, križi, ograje itd. Vzdrževanje grobov po tem terminu je torej nemogoče in nedopustno. — Istotako ne bo mestno poglavarstvo po tem terminu moglo dovoljevati ekshumacij, ker je mestno poglavarstvo vezano na pravomočni sklep mestnega sveta.

Na Pohorju je dne 26. t. m. padel sneg skoro do vznožja, pobelil je tudi Kobanske višine. Na 20 let težke ječe je bil dne 19. avgusta t. l. pred tukajšnjim okrožnim sodiščem obsojen posestnik Janez Letonja iz Majšperka, ki je nagovoril svojega hlapca Janeza Narata, da je proti nagradi din 1000 umoril njegovo teto Nežo Lubejevo. Istočasno je bil obsojen hlapec Narat na 10 let težke ječe. Radi prenizko odmerjene kazni se je državni tožilec dr. Trampuž pritožil in je sedaj kasacijsko sodišče povišalo Letonji kazen na dosmrtno ječo, Naratu pa od 10 na 15 let težke ječe.

Moško kolo znamke »Puch« št. 197.545 in žensko kolo znamke »Briant« št. 21.027 je bilo te dni ukradeno v Mariboru. Balo sukna sta te dni izmaknila v Poševji trgovini fino oblečena ženska in moški. Ogletovala sta si blago in pri tem na spretan način izmaknila za 1600 din blaga. Za krivci pozivajo policija.

Z uživanjem strupenih gob sta se te dni zastrupili 68-letna Marija Tenta in njena 42-letna hčerka Katarina Zrinšek iz Radizlja pri Slivnici. Obe sta morali iskati zdravniške pomoči v bolnišnici.

Plesna šola I. del. kolesarskega društva v Gambrinovi dvorani začne z rednim poukom v nedeljo, dne 15. oktobra ter se vršijo vaje vsak četrtek od 20. do 22. ure in vsako nedeljo od 15. do 18. in od 20. do 22. ure pod osebnim vodstvom plesnega učitelja g. L. Simončiča. Vpisovanje novih članov sprejema vodstvo pred vsakim poukom.

Narodno gledališče. Petek, dne 27. oktobra: Zaprt. Sobota, 28. oktobra, ob 20. uri: »Pygmalion«. Nizane cene. Nedelja, 29. oktobra, ob 15. uri: »Celjski grofje«; ob 20. uri: »Neopravičena ura«. Prva popoldanska predstava se bo vršila to nedeljo. Vpizori se tudi letos zelo ugodno sprejeta Kreftova zgodovinska igra »Celjski grofje«. Z ozirom na dobre železniške zveze si obiskovalci iz okolice zvečer lahko osledajo tudi letošnji dramski šlager »Neopravičena ura«.

Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč članom OUZD in njihovim upravičenim svojcem bo vršil v nedeljo, dne 29. t. m. zdravnik g. dr. Turin Ivan, Maribor, Linhartova ulica št. 12.

CELJE

Delavska zbornica toži! V soboto, dne 28. t. m. ob 9. uri dop. se bo vršila pri okrajnem sodišču, soba št. 6, sporna razprava o tožbi, ki jo je vložila Delavska zbornica v Ljubljani proti svobodnim strokovnim organizacijam, priključenim Strokovni komisiji. Delavska zbornica zahteva s tožbo sodno izpraznitev društvenih prostorov, ki jih imajo naše strokovne organizacije v njem hiši v Celju.

KRANJ

Dela na savskem mostu gredo h koncu. Podjetje »Slograd« bi moralo biti z deli gotovo do 1. novembra, vendar pa se bo ta rok podaljšal še za približno 14 dni, če med tem ne bo kakih večjih vremenskih neprilik. Ta dogodek, da bo most po dolgem času le sposoben za normalni promet, bo pozdravila brez dvoma vsa javnost. Razširjeni most bo zaenkrat zadostoval za sedanji promet, ki se je povzpelo do precejšnje višine z industrializacijo mesta in naraslim tujskim prometom cele Gorenjske. Želeti pa bi bilo, da se taka dela, ki ovirajo promet, hitreje izvršijo, kar je mogoče, če podjetje zaposli več delavcev. Ker se je vsled otežkočenega prometa na mostu zgodilo več nesreč, dela tembolj upravičeno kriče po hitrejši dogotovitvi.

»Vzajemnost« namerava ustanoviti na željo večine članstva mešani pevski zbor. Vsi delavci in delavke ter prijatelji delavskega kulturnega pokreta, ki imajo veselje do petja, naj se zglasijo v nedeljo, dne 29. t. m. ob 10. uri v »Cankarjevem domu« in se vpišejo kot člani pevskega odseka »Vzajemnosti«. S tem postanejo polnopravni člani »Vzajemnosti«, kar je predpogoj za vsakega pevca, ki hoče sodelovati pri pevskem zboru. Razumljivo je tudi to, da mora biti zadržanje vsakega člana v javnem življenju v skladu z društvenimi pravili.

LAŠKO

Na naslov uprave laške graščine. Številni lučji, letoviščarji majojo z glavami, ko opazujejo predno stran laške graščine nasproti hotela »Savinja«. Na spodnjih robovih pod okni raste na vsej dolžini zelen mah, omet pa razpada. Še žalostnejši je položaj poleg skladišča g. Elsbacherja. Na tej steni je imela laška občina dolgo časa veliko tablo za lepljanje plakatov. Ko so nameravali po občinskih volitvah l. 1936 zgraditi v tem traktu novo brivnico, so to tablo odstranili. Nato so lepili plakate kar ne steno ter jo tako docela pokvarili. Vse obstenje je zgubilo omet, tako, da nudi sedaj sicer ogromna stavba žalosten pogled. — Sredi stene je vrhu tega še nekdo izvrtel veliko luknjo, ki jo je končno enostavno zamašil s papirjem. Ali ne bi uprava graščine poskrbela, da bi vse obstenje pošteno očistili in spravili v sklad s cilji našega olepševalnega društva? Občinska uprava pa naj bi za lepljenje lepakov spet namestila tbo tja, kamor spada.

STUDENCI PRI MARIBORU

Štrašna avtomobilska nesreča v Studencih. Dne 27. oktobra zjutraj ob pol 8. uri je povozil tovorni avto, last avtoprevoznika Laha iz Taborke ulice, 13-letno učenko meščanske šole Brigito Gajšek, ki je bila na poti v šolo. Nesreča se je zgodila v bližini krojaške delavnice Krček. Avto je podrl učenko, ki je šla po levi strani ceste, da je padla pod kolesa. Ker sofar ni takoj ustavil avtomobil, je nesrečno deklico zviljo okoli osi čaka koles in ji dobesedno zdrobilo vse kosti in tudi glavo. Truplo iznakažene deklice je potem padlo na cesto izpod zadnjih koles avtomobila. Seveda je bila deklica takoj mrtva. Zakaj sofar ni pravčasno ustavil avtomobila in kako je prišlo do tega, da je povozil deklico, ki je šla po levi strani ceste, bo doglala preiskava. Sofer je v preiskovalnem zaporu.

I. Del. kol. osr. društvo, podružnica Studenci priredi prvo soboto po 1. februarju 1940 svoj »X. Kmetski ples« in vabi vsa bratska društva, da ta dan ne prirejajo drugih prireditev. — Odbor.

Iz češke

Umril je Vaclav Klofač, češki narodni socialist senator, Vaclav Klofač, dejanski voditelj stranke, je bil po okupaciji Českoslovaške interniran in je po angleških poročilih te dni v ječi umrl. Zanimivost gibanja čehoslovaških narodnih socialistov je v tem, da so narodni socialisti v vseh delavskih vprašanjih podpirali socialne demokrate in sodelovali z njimi. — Sprejeli su tudi v svoj naslov besedo socialistična stranka, kar je zbuja veliko presenečenje med njihovimi učenci po drugih deželah, zlasti tudi pri nas.

Visoka izobrazba Čehov. Listi opozarjajo javnost na priliko izobrazbe v strokovni knjižnici, ki jo ima v Pragi Zveza za povzdigo industrije na Češkem. Ta knjižnica ima namreč v palači Kinskyh strokovno knjižnico s 120 tisočimi knjigami tehnične in narodnogospodarske vsebine, razen tega so obiskovalcem te knjižnice na razpolago strokovni časopisi, ki jih je tudi 400. V knjižnici se lahko vsakdo dalje izobrazuje v svoji stroki in si pridobi potrebno znanje tudi v drugih strokah, s katerimi sodeluje. Knjižničarji tudi vsakemu obiskovalcu potrebno svetujejo in pomagajo iskati vire.

Uppelelvanje mrličev v Plznu. »Nova Doba« poroča, da je bilo meseca septembra v krematoriju mesta Plzna uppelelvanj 33 umrlih oseb, med temi 18 moških in 15 žensk. Po narodnosti so bili vsi Čehi, po veroizpovedi 12. rim. kat., 3 pripadniki češke cerkve, 1 evangelik, 1 metodist in 16 oseb brez konfesije. Cerkvenih obredov je bilo 5, necerkvenih 28. V začetku leta je bilo v Plznu skupno 298 kremacij.

Prispela velika izbira za damske in moške plašče, obleke, kostume, hubertuse, oficirske, finansijske in železničarske uniforme! Krojaške potrebščine! Velika odprodaja ostankov! Kakor vedno dobite po najnižjih cenah in v najboljši kvaliteti samo v

ČEŠKEM MAGACINU MARIBOR pri glavni policiji

Zavarovanci bi morali odločevati

o razmejitvi socialnega zavarovanja.

Vse kompetence in inštanice, poklicane in nepoklicane, razpravljajo o reorganizaciji socialnopolitičnih ustanov. — Kar smešno je, kako si ti zamišljajo pod »fiksno idejo sporazuma« vsa ta vprašanja, ne da bi dovolili tudi glavnim udeležencem, povedati svoje misli in pomisleke glede reševanja teh delavskih ustanov, katerih mnenje je prav tako važno, kakor mnenje te ali one podjetniške organizacije ali tudi kake upravne inštanice.

Tako je imelo v nedeljo predstavništvo trgovskih združenj Jugoslavije sejo, na kateri je o tem razpravljalo in sklenilo, da naj se imetje SUZORa razdeli proporcionalno proti plačilom iz posameznih pokrajev po novi razmejitvi državne uprave.

Tudi delokrog zasebnih bolniških blagajen naj se razmeji na enak način.

Centrala trgovskega predstavništva lahko sklepa take resolucije, ker ne pozna ustroja in niti ne zavarovalno-teh-

nične strani, na kateri je socialno zavarovanje osnovano. Take sklepe brez potrebne argumentacije lahko sklepajo tudi neoficijelni konventikli na kožo zavarovancev in ustanove same, dasi so najbolj kompetentni, da se o reformah posvetujejo zavarovanci sami in zavarovalno tehniški strokovnjaki.

Mi smo trdno uverjeni, ker vemo, da se delodajalci vedno bore za poslabšanje socialno-političnih ustanov in delavskega varstva, da ta nevarnost bolj preti v parceliranih ustanovah, kakor pa v enotnih, ki jih ščitijo vsaj jasni okvirni zakoni. Zato se te reforme ne smejo izvajati brez glavnega udeleženca delavca in nameščenca.

Ne maramo posegati v zavarovalno tehnične komplikacije in ne v administrativne, ki bi jih utegnile povzročiti reforme, ki jih delodajalci zahtevajo. — To je široka snov. Z vso odločnostjo pa zahtevamo, da se v teh vprašanjih zasliši delavstvo, zavarovanci in njih organizacije.

Vzglede našega gospodarstva

Ker nismo bili pripravljeni na zastoj izvoza.

Dobro gospodarsko politiko pri nas jako ovirajo domači in tuji špekulanti na ta način, da hočejo v gospodarstvu kot verižniki mnogo zaslužiti naenkrat, namesto da bi smotreno pospeševali domače gospodarstvo in se zadovoljili vsaj deloma s propevanjem gospodarstva. To nam potrjujejo zgledi iz preteklosti, ko so za usluge dobivale tuje industrije, tuji kapital izredne ugodnosti, dočim domača inicijativa ni dobivala ne materialne in ne moralne podpore dovolj.

Tak vzgled imamo letos glede sadja. Dobro sadno letino imamo, Zaradi vojnih razmer sadja ni mogoče spraviti v denar. Mnogo ga bo zgnilo, mnogo ga bodo pokuhali v žganje, kar pa se ga spravi v promet, ne nese niti toliko, kolikor je treba za davke.

Navidez je ta izguba v blagu malenkost, vendar je ogromnega pomena za našega kmeta, za našega konzumenta in za zunanji trg, ker lahko več let ne bomo imeli dobrih sadnih letin.

Sadje se lahko suši ali sicer konservira približno vsaj za dve ali tri leta. Malenkost bi bilo veljalo, če bi se bila v ta namen izvedla posebna akcija, če bi se bile napravile sušilnice in zavodi za konserviranje sadja. Blago bi se bilo obvarovalo uničenja in pridelek bi nekaj več koristil narodnem gospodarstvu.

To se pa ni zgodilo. Pridelek in kmeti se prepuščajo usodi, dasi vsakdo mora vedeti, da si ljudje ne morejo in ne znajo pomagati, če nimajo pobude in

pomočkov, ki bi jih javne oblasti producentom z lahkoto organizirale in pribavile.

To je eklantanten vzgled, zakaj naše gospodarstvo nikamor ne more.

Tako ni le z letošnjim sadnim pridelkom, tako je tudi z drugimi dobrinami,

Razno

Cena kvasu. Finančni minister je določil ceno kvasu v prodaji na din 29 za kg.

Taksa za vpogled v davčne spise. Davčne oblasti so v zadnjih dveh letih pričele pobirati takso po din 10 za vpogled v davčne spise (T. št. 41 zakona o taksah). Finančno ministristvo je odredilo, da se takse din 10 ne plačuje, dokler traja pritožbeni rok. Sicer se pa plačuje taksa din 2, če stranka sama preskrbi prepise, din 10 pa, če prepise napravi urad.

Stari 50 dinarski srebrni novci se morajo zamenjati za nove do 16. februarja 1940. Pozneje ne bodo več v prometu.

Banovina Hrvatska brez notarjev. Po poročilih iz Zagreba bo v kratkem izšla uredba o odpravi notarjev v banovini Hrvatski. HSS je že vedno zahtevala ukinitvev notarjev, ker smatra, da je ta posel neke vrste sinekura.

6000 beguncev iz Češkoslovaške se nahaja v Angliji, skupno število nemških in avstrijskih beguncev v Angliji pa znaša 49.500.

V Curihu je umrl bivši švicarski zvezni svetnik (član vlade) dr. Robert Haab, ki je bil v letih 1922 in 1929 predsednik republike.

Kdo je sedanjí šef Hlinkove garde na Slovaškem? Pariški »Oeure« poroča, da je šef Hlinkove garde na Slovaškem, Karel Murgas, nekdanji ožji sodelavec Bela Kuna, izza časa madžarske revolucije l. 1920.

Ustreljen poljski župnik. »Havas« poroča, da so Nemci v zasedenem poljskem ozemlju ustrelili v kraju Rybnik tamkajšnjega petdesetletnega župnika Regineka. Župnik je baje hujskal župljane proti Nemcem.

V Nemčiji dela 100.000 poljskih ujetnikov. »Exchange Telegraph« je mnenja, da znaša število poljskih ujetnikov, ki delajo v Nemčiji, okrog 100.000.

Kako je s torpediranjem »Athenie«? Kakor znano, je bil takoj prvi dan vojne torpediran angleški parnik »Athenie«, ki je vozil iz Anglije v Ameriko več sto ameriških državljanov. Nemška propaganda je tedaj valjala krivdo na Anglijo, češ, da je Anglija torpedirala ta parnik, da bi na ta način nahujkala Ameriko proti Nemčiji. Te dni je zopet enkrat govoril Göbbels in ponovil prej omenjeno trditve. Angleži pa so Göbbelsu odgovorili takole: »Kdo ima prav, Göbbels, ki govori o uspehih podmorniške vojne ali Göbbels, ki skuša zanikati te uspehe, vsaj kolikor se tiče »Athenie«. Ako se namreč vzame za podlago številke, ki jih je objavila tudi angleška admiralarita, toda samo tedaj, ako se všteje tudi »Athenie«. Iz tega je razvidno, da nemško propagandno ministristvo pri obnavljanju uspehov nemške podmorniške vojne šteje »Athenie« med ladje, ki so jih potopile nemške podmornice.

Alzaska avtonomistična poslanca zaprta. Francoske vojaške oblasti so aretirale alzaska avtonomistična poslanca Rosseja in Stürmela. Prepeljana sta bila v zapore v Nancyju. Očitajo jima, da sta zapletena v neko protidržavno akcijo. Tudi sta prejela v defetistične namene visoke denarne vsote iz inozemstva. — Poslanca Rosseja so med tem oblasti že obsodile in ustrelile.

Delavskim knjižnicam

Slovensko delavstvo je kaj kmalu spoznalo resničnost pregovora »znanje je moč«. Ustanovilo si je mnogo knjižnic, ki mu nudi preko knjig znanje o vseh vprašanjih sodobnosti. Toda knjige, zlasti slovenske knjige, so drage in tako je bilo nabavljanje za posameznike precej težka stvar. Nekateri knjižničari so imeli priliko, nakupiti rabljene in zato cenejše knjige pri starinarjih itd., toda te prilike so bile bolj redke. Zdaj, pa je centrala »Vzajemnosti« v Ljubljani dobila možnost nabavljati knjige najrazličnejših pisateljev in najrazličnejših kakovosti (zlasti rabljene) po znatno nižjih cenah. Opozarjamo na to možnost vse delavske knjižnice in jim svetujemo, naj se ob nakupu knjig obrnejo najprej na centralo »Vzajemnosti«, Ljubljana, poštni predal 290.

Delavski pravni svetovalec

Popravilo zabo, pokvarjenega vsled pretepa (Velenje)

Vprašanje: Ali sem dolžan plačati zdravniško spričevalo in popravilo zoba, pokvarjenega vsled pretepa?

Odgovor: Pretep je kaznjivo dejanje ter naš kazenski zakonik nalaga, da mora oni, ki je zakrivil pretep, povrniti tudi vso škodo, ki je radi tega nastala. Torej je treba plačati zdravniško spričevalo, kakor tudi popravilo zoba, ki je bilo potrebno, ker se je pokvaril vsled pretepa.

Če pa morete dokazati, da je bil zob pokvarjen že pred pretepom, pa niste dolžni ničesar plačati iz tega naslova. Če je v stvari že izšla sodba, se v slednje navedenem primeru prizovete, če že niste zamudili roka za priziv. Eventuelno bi mogoče lahko zahtevali obnovo postopanja, če ste to zvedeli šele naknadno ter nimate več drugih uspešnih pravnih sredstev na razpolago.

Oklofutanje (Zagorje)

Vprašanje: Ali sme gostilničar oklofutati ne-ljube goste?

Odgovor: Gostilničar nima nobenih večjih pravic v tem pogledu ter je tudi on kaznovan radi žaljenja časti, če se tako daleč spozabi nad svojimi, dasi neljubimi gosti. Sme le ne-ljube goste postaviti iz svoje gostilne, ne sme jih pa zmerjati in ne klofutati ali kakorkoli drugače pretepati.

V stvari lahko zoper gostilničarja vložite tožbo radi žaljenja časti.

Zamudna sodba (Zagreb)

Vprašanje: Nekemu krojaču sem ostal še od leta 1936 dolžan za napravo obleke. Pogodila sva se, da mu bom plačeval v obrokih in sem mu tudi plačeval dokler sem bil zaposlen, ko pa sem postal brezposeln, nisem mogel več plačevati. Krojač me je sedaj tožil in je bila iz-

Glasbena matca v Mariboru

privedi v nedeljo, 5. novembra t. l. od 3. (15.) ure dalje na Trgu svobode v Mariboru, v slučaju slabega vremena: v dvorani Sokola matice (Union)

VELIKO DENARNO TOMBOLO

Dobitki se ravnajo po serijah in višini prodanih srečk. Vsak dobiček doseže lahko vsoto do 2.000, 3.000, 4.000 ali celo več tisoč dinarjev. Serije so razvrščene po barvah tombolskih kart, in sicer so karte rumene, zelene, rdeče in modre barve. Vsaka karta stane samo 2—dinarja. Segajte pridno po tombolskih kartah, ker Vam v času prepotrebni nabavkov za zimo vsak 2-dinarski novček lahko prinese veliko srečo.

dana proti meni zamudna sodba. Vabila k razpravi sploh nisem dobil, ker sem bil na orožnih vajah. Ali lahko kaj ukrenem proti tej sodbi, ki jo je izreklo razsodišče Trgovske zbornice v Zagrebu?

Odgovor: Proti razsodbi razsodišča bi lahko vložili ničnostno tožbo na redno sodišče, ker Vam ni bilo dostavljeno povabilo k razpravi. Ako pa ste vložili znesek dolžni, ne bodo imeli nadaljni ukrepi pomena, ker boste končno le morali biti obsojeni. Dejstvo, da niste plačali zato, ker ste bili brezposelni, Vas obsodbe ne more rešiti.

Delavsko kmečka hranilnica in posojilnica
r. z. z. o. z.

v Trzinu naznanja svojim članom, da se bo vršil

ZAKLJUČNI OBČNI ZBOR

dne 12. novembra 1939 ob 9. uri v salonu gostilne pri Slugi. Ako ob tej uri ne bo navzočih potrebno število članov, se bo četrt ure pozneje vršil občni zbor ne glede na število navzočih članov.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora;
2. poročilo likvidatorjev in razložitev zaključne bilance;
3. sklepanje o zaključku likvidacije in izbri-
sa zadruge iz zadrudnega registra;
4. slučajnosti.

Likvidatorja.

LJUDSKA SAMOPOMOČ

v Mariboru, reg. pom. blagajna

znana domača zavarovalna ustanova v Dravski banovini, ki plodonosno deluje že od leta 1927 in je izplačala tekoma obstoja nad 37 milijonov din na pogrebniinah in doti.

Zavaruje za pogrebniino zdrave osebe obeh spolov od 17. do 70. leta do največ din 10.000— in

za otro mladoletne od 1. do 16. do največ din 25.000— plačljiva ob dovoljenem 21. leta.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO IN BREZOBVEZNO POJASNILA

Zahvala

Vsem, ki so počastili spomin ljubljene soproga in očeta nepozabnega

Bogomirja Lukasa

mizarja drž. žel.

ter ga spremili k zadnjemu počitku se prisrčno zahvaljujemo. Posebna hvala njegovim delavskim sodrugom, »Hranilnemu in posojilnemu društvu delavcev« v Mariboru ter strokovni organizaciji za darovane krasne vence, »Glasbenemu društvu železniških delavcev in uslužbencev«, Delavskemu pevskemu društvu »Frohsinn« ter pevskemu društvu »Radvanjski zvon« za žalostinke, nadalje »Pogrebnemu društvu Radvanje« in četi »Radvanjske požarne brambe« za spremstvo.

Žalujoča žena Marija Lukas in sin Bogomir Lukas ter ostalo sorodstvo.

MASAŽA Ojlna masaža zelo prijetna Vam poboljša linijo, poživl organizem. — **Blatne kopeli** z masažo proti (bolečinam) revmi, ishiasu itd. — **Parafinske obloge** za shujšanje. V eni uri izguba teže 30 dkg.

KOZMETIKA Vse kožne neprijetnosti kot gube, mozolje, ogrce, dlake na obrazu in telesu, rdeče nos, luknjasto kožo, mastno ali suho kožo Vam odpravim takoj. Presenetljiv uspeh že po prvem obisku. — Preiskava kože in nasveti brezplačno! — **Kozmetika — Masaža**

„LADY“, Maribor, Gregorčičeva ul. 4

ŽENSKE PLAŠČE

v največji izbiri in res ugodnih cenah Vam nudi kakor vedno le trgovina z manufakturo in konfekcijo

J. Preac, Maribor, Glavni trg 13

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324